

Trong đám lính kèn, tôi ch i thân v i T Thàn, vì anh cùng tu i, cũng đ c thân và cùng hoàn c nh nh tôi, b Tây b t và sung vào đ i quân nh c. Chúng tôi th ng r nhau đi xem hát ban đêm. Chúng tôi bi t và thu c lòng tên đào kép c a các gánh c i l ng, hò qu ng. Nhi u l n, T Thàn th l c m c a anh là đ c vào làm vi c cho gánh c i l ng, làm kép đ c, nh đó, mà anh có th mùi m n v i các cô đào đ p nh tiên kia. Anh không có tham v ng đ c n i ti ng, ch ng c n đ c khán gi m n m , ch mong g n giũ cái nhan s c c a các cô đào thôi.

Có l n, tôi nh t đ c t m nh c a m t cô gái nào đó. Hình ch p r t đ u, ngón tay tr t a má, hai cái núng đ ng ti n lún sâu r t duyên, m t sáng và t i, m t t r t. Có l bên ngoài đ p mê h n. Tôi đ a t m nh cho T Thàn xem, và b o r ng đó là con M i, em gái tôi Long Xuyên m i g i lên. K t khi th y t m hình n y, T Thàn n nang tôi l m. Tôi có th sai T Thàn làm nh ng vi c mà tr c đây anh không bao gi làm giúp. Tôi m n ti n anh d dàng h n, mà anh b t nhñ nhó khó ch u. Tôi l m bi t T Thàn mê cô gái trong t m hình, và hy v ng đ c lòng tôi, thì s đ c lòng em tôi. V n tính nhút nhát, nên T Thàn không bao gi dám h i th ng v em tôi. Ch m t l n, anh đánh b o h i tôi khi nào v thăm nhà, và có th cho anh đi cùng, v ch i có đ c không. Tôi đáp r ng dĩ nhiên là đ c, và s m i anh l i nhà vài hôm. Nghe v y, T Thàn s ng đ n đ c m t. Sau n y, tôi cho T Thàn t m nh đó, anh c t k trong ví, lâu lâu m ra xem mà m m ng . Bu i sáng, tôi và T Thàn th ng hay ăn cháo tr ng v i h t v t mu i c a cô Năm Cháo Tr ng bán, cô n y có n c da ngăm ngăm, duyên dáng. Hàng cháo gánh, ng i ch m h m ăn, ho c ng i trên các đòn g th p sát đ t. Có nhi u anh lính trêu gh o, tán t nh cô, nh ng khi nào cô cũng vui v , t i c i, không làm m t lòng ai. Tôi cũng khoái cô n y, th ng gi v h t ti n, ăn thi u n . Đ n tháng lãnh l ng, thì tr , nh ng không tr h t, khi nào cũng xin kh t l i m t ít. C n cô, thì cô ph i nh đ n s ti n n . Nh đ n s ti n n , thì ph i nh đ n ng i m c n , t c là cô ph i nghĩ đ n mình. Cái m u k n y, tôi nghe đ c trong m t ti m h t tóc mà m y anh th y th khác nhau. Tôi có bày m u n y cho T Thàn, mà anh không ch u nghe theo, c sòng ph ng tr h t ti n, không bao gi ch u thi u m t xu.

M t hôm tôi r T Thàn đi xem c i l ng, anh vi n c b n vi c, tôi đi m t mình. Khi ng i trong r p, nhìn xéo qua bên kia, thì tôi th y T Thàn và cô Năm Cháo Tr ng đang ng i bên nhau. Tay T Thàn đ a lên ch tr , nh đang gi i thích gì đó. À thì ra T Thàn đã bí m t ph ng đ c c hàng cháo, mà anh em không ai hay bi t. Tôi tránh m t cho T Thàn làm ăn đ c t nhiên.

Hôm sau, g p T Thàn, tôi làm b gi n, mà th c ra thì tôi cũng h i ghen t c. Tôi thì đ t m u tính k , mà ch ng đ c c m cháo gì, T Thàn c t nhiên, thì v đ c cô hàng cháo. Tôi c ng gi ng, nói v i T Thàn:

- “Mày ph n b i em tao. Tr t m hình con M i l i cho tao. T ng m y đàng hoàng, thì ra...”
- “Tao làm gì mà g i là ph n b i?”
- “M y còn gi v ? H i hôm m y đi đâu? Làm gì? V i ai? Có ch i đ c không?”
- “Ai nói v i m y?”
- “Chính m t tao th y. Tao đ yên cho chúng mày hú hí. Ch i t i làm chi?”

T Thàn b n l n móc ví tr tôi t m hình cô gái có hai cái núng đ ng ti n. Anh có v ti c l m. Cu i cùng anh nói:
“Em gái mày đ p nh th n y, thì chán chi ng i dòm k ngó. Tao làm gì mà vói th u. Tr hình l i cho mày là ph i.”

“Mày đ nh b t cá hai ba tay sao? Con Năm Cháo Tr ng cũng có duyên l m đó ch !”

“ . Có duyên. H i hôm, em thú th t v i tao em là ‘đ u gà đít v t’ M y th y da em ngăm ngăm không?”

Tôi h i T Thàn làm sao mà câu đ c em Năm Cháo Tr ng? Trong lúc tôi bày m u tính k mà không đ c em đáp ng. T Thàn cho r ng tôi ngu, đàn bà con gái không a nh ng ng i bê b i, mang n m c n n. Sau n y v làm ch ng quen thói n n n, ai mà ch u n i. Thì ra, tôi nh đ tin vào m u k tào lao c a m y anh th y th gà m .

T ngày tr lui cho tôi t m hình cô gái có núng đ ng ti n, T Thàn không còn n nang tôi nh tr c kia n a. Tôi bi t mình ngu, đòi l i t m hình, ch ng ích gì, nh ng đã l r i, ti c cũng không đ c.

Tôi th ng ng tr c th cho T Thàn, đ anh có thì gi đi ch i v i cô Năm Cháo Tr ng. B i v y, sau n y cô th ng mức cho tôi nh ng tô vun, cháo mu n tràn ra ngoài. T đó, tôi không bao gi thi u n cô n a.

Th ng th ng, T Phàn và tôi tr n tr i đi xem đá gà xóm trong. Thiên h đánh cá n ào. Chúng tôi cũng th ng b t đ , khi ăn khi thua, mà thua thì nhi u h n ăn. Nh ng khi ăn ti n cá đ , chúng tôi đ t nhau đi ăn nh u vui v , ăn thâm c ti n túi. Khi thua, thì hai đ a l i th i ra v , ph i vay m n ti n b n bè đ g g c. Có hai l n b c nh sát b ráp, c ph ng đá gà b ch y, chúng tôi cũng s b b t, ch y tr n, cho nên m t luôn ti n cá đ . T đó, chúng tôi tìm ra m t cách đánh cá khác, mà ch cá đ không móc đ c c a chúng tôi m t xu. Hai đ a tôi đánh cá riêng v i nhau, đ a n y đ c, thì đ a kia thua. Chúng tôi g i là l t sàng xu ng nia. Và sau cu c đá gà nào, chúng tôi cũng có bu i ăn nh u, vì m t trong hai đ a th ng cu c. Th i tr c T Thàn có nuôi gà đá, nên nhi u kinh nghi m, c nhìn vóc dáng bên ngoài, là bi t ngay con gà có phong đ hay không. Th là n T Thàn m t s ti n b ng nguyên c tháng l ng. N ít ít, thì còn nghĩ đ n chuy n thanh toán, n nhi u quá, không còn mu n tr n a. Tôi c kh t mãi, và đ n tháng lãnh l ng cũng không tr b t n cho T Thàn. T đó, gi a tôi và T Thàn có cái gi l n c n, tình b n không còn nh tr c n a. Tôi không dám ăn tiêu khi có m t T Thàn, s b h i n . Không ph i tôi mu n gi t n , nh ng tôi t b o lòng, khi nào ti n b c đ đ , thong th m i tr

M t l n, T Thàn th y tôi nói chuy n thân m t, c i nói v i m t cô n quân nhân. Gi a ch đồng ng i, T Thàn h ng v tôi mà nói l n:

“Sao mày n tao m t tháng l ng, lâu quá mà ch a tr ? Ph i vay m n mà tr ch ?”

Tôi b m t m t tr c đám đông, phát cáu, gi n đ m t. Tôi nghi n rằng tr l i:

“M y còn đòi ti n n , thì tao đ c cho trào máu.”

T Thàn l ng đi n i khác, mà tôi thì cũng không h t gi n, đ nh đi theo gâ s thêm. Vì m t món n đá gà, mà chúng tôi m t tình b n.

Sau năm 1954, Tây rút v n c, ch đ C ng Hòa đ c thành l p t i mi n Nam. Chúng tôi đ c gi i ngũ, v đ i s ng dân s . T Thàn đem v là cô Năm Cháo Tr ng v quê làm ăn. Tôi l i thành ph , làm đ th vi c, đ s ng qua ngày, nh ng vì con đông, cho nên khi nào cũng

B n cũ năm m i năm

Tác Giả: Tràm Cà Mau

Thứ Năm, 09 Tháng 2 Năm 2012 07:46

---

th y thi u th n.

M i m y năm sau khi gi i ngũ, m t hôm tôi lái xe chuy n kinh sách cho h i Thánh Tin Lành v mi t Long Xuyên, trên đ ng tr v , chi c xe làm n , ch t máy gi a đ ng, không bi t làm sao mà s a. Tôi ng i bên v đ ng, d i bóng cây nh . Đ u óc suy nghĩ, tính k không ra. Tôi đ nh b t xe dò v t nh l , r c th ra s a xe. Ch hoài mà không có xe qua. Phía đ i ru ng khô, có m t nông dân đang cày đ t v i hai con trâu. N ng cháy, c khát. Tôi th y anh nông dân ng ng cày, lên b l y b u u ng n c.

Túng quá, tôi đánh li u kêu l n:

“N y anh i, khát quá, cho tôi u ng n c v i”

Ng i nông phu mang áo đen, qu n xà l n, ch m ch p bằng ru ng, đem cái b u n c đ n cho tôi. Khi đ n g n, thì anh reo lên:

“Mày đó ph i không Quài. Sao bi t tao cày ru ng đ đây mà ghé l i thăm?”

Tôi m ng quá, thét l n:

“T Thàn! Mày! Đ. M. mày. Th ng qu . Mày đ đây h ? Chi c xe nó bi t có m y đ đây, nên ch t máy, đ cho tao g p m y.”

T Thàn và tôi xo n l y nhau, nh c chuy n m i m y năm tr c. Đ th chuy n. Nói cho nhau bi t tin t c gia đình m i ng i. T Thàn có hai th ng con trai. Đ i s ng c a gia đình thông th , nh cô Năm Cháo Tr ng buôn bán thêm ngoài ch qu n. G o c m đ ăn. M i m y năm, T Thàn ch a v l i Sài Gòn l n nào, vì cũng không có chuy n gì, mà ch ng còn ai đ thăm vi ng.

T Thàn b d luôn bu i cày ru ng. Tôi cũng b k cho chi c xe n m bên đ ng, đ n đâu thì đ n, theo T Thàn đi vào làng. Nhà T Thàn tr ng tr i, đ n s nh t t c m i nhà nghèo mi n quê.

T Thàn l y cái n m làm b y, r i lúa cho gà ăn, và b t đ c m t con gà tr ng thi n l n. Làm th t, bao đ t sét, n ng l a r m. T Thàn đem ra hai lít đ trong veo. Khi gà chín, tôi đ p cái v đ t sét, đ c con gà lên chõng tre có lát s n m y tàu lá chu i t i, mà T Thàn đã r a s ch. Chúng tôi b c tay mà ăn, c m đùi gà nhai, r u vào đ u đ u, c n chai n y, qua chai kia. Chúng tôi cùng nh c chuy n x a, chuy n không đ u, không đuôi, chuy n n y l n qua chuy n khác. Hai đ a nh con T Thàn đi h c v , cũng nhào vào xâu xé con gà. Tôi ép th ng l n h p m t ng m đ , nó nhả m t phun ra. T Thàn và tôi cùng c i vang. Khi tr i x chi u, thì cô Năm Cháo Tr ng cũng gánh hàng v . Cô nh n ra tôi, kêu thét lên vui thú, và phát vào vai tôi nhi u l n đau đ ng. Cô m ng:

“Cái ông kh n y, t ng ch t r p đầu r i ch . Làm sao bi t t i tôi đ đây mà ghé ch i? Vui quá xá”

Đêm đó, cô Năm Cháo Tr ng n u cháo v t, m n hàng xóm thêm m y lít đ , chúng tôi ng i ăn nh u đ i trắng cho đ n khuya. Ăn u ng no say. Tôi ch t nh t i món ti n mà tôi n T Thàn, tr giá b ng m t th ng vào th i gian m i m y năm tr c, mà ch a tr , và cũng ch a h toan tính thanh toán cho sòng ph ng. Cũng vì món n đó, mà cái tình b n thân thi t gi a chúng tôi có m t th i l n c n, m t đ cái m n n ng, không còn nh tr c. Tôi ch m rãi nói lè nhè trong

Bên cũ năm mới năm

Tác Giả: Tràm Cà Mau

Thứ Năm, 09 Tháng 2 Năm 2012 07:46

---

hỏi men:

“Tao bậy quá, còn mợ c nợ mợ y mà chớ a có dờ p trờ . Công việc làm ăn, cũng không khá, mà con cái đông đúc, có cợ m no bợ ng tợ ng ngày là may lợ m. Tiợ n không có dờ ...”

Tợ Thàn cợ i hiợ n hòa, giợ ng lợ m áp nói:

“Thôi, quên chuyợ n xợ a đi. Nợ nợ n cái khợ gì? Chuyợ n cợ bợ c thợ i trai trợ dợ i dợ t, dợ tâm làm chi? Bên bè gợ p lợ i nhau, là quý rợ i.”

Có lợ vì rợ u đã ngợ m nhiợ u, mà nghe lợ i nói chí tình cợ a bợ n, mợ t tôi cay xè. May mà tợ i trợ i không ai thợ y. Tôi xợ t mũi. Đêm đó, tôi ngợ lợ i nhà Tợ Thàn, và nói chuyợ n rợ m rợ i trong bóng tợ i cho dợ n khuya.

Sáng hôm sau tôi ra chợ xe nợ m lợ , thì thợ y chiợ c xe chợ còn là mợ t đợ ng sợ t cháy nham nhợ . Thì ra đêm qua, du kích đợ t mìn phá, mà ngợ mê quá, chúng tôi tợ làng trong, không nghe biợ t. Tôi lợ y xe dò vợ Sài gòn, và bợ đợ i viợ c. Nhợ ng may mợ n, không bợ hợ i thánh bợ t bợ i thợ ng. Có lợ hợ biợ t, tôi đợ a mợ ng cùi ra, có bợ t đợ n cũng không moi đợ c mợ t xu, thì tha làm phợ c. Vỡ lợ i thợ i buợ i chiợ n tranh, không ai đợ liợ u trợ c đợ c chuyợ n bom mìn.

Tháng tợ năm 1975 tôi đem gia đình chợ y, chợ a biợ t sợ chợ y đi đợ u, vợ đợ u, và làm sao mà sinh sợ ng sau nợ y. Cợ chợ y đã. Vì sợ phợ i đi tù nhợ mợ t sợ bợ n tôi, hợ đã trợ vợ miợ n Bên c vào năm 1954, và nghe đợ u mợ t sợ đã chợ t trong tù, mợ t sợ còn bợ giam giợ hợ n hai mợ i năm chợ a đợ c thợ . Đó là tin tợ c chính xác đi quanh tợ miợ n Bên c qua Pháp, và tợ Pháp vợ miợ n Nam. Tôi đợ c nợ c Mợ cho vào cợ trú, đi làm đợ thợ nghợ tay chân. Cuợ i cùng vào làm y tá cho mợ t trung tâm đợ ng lão cợ a quợ n hợ t. Hai mợ i mợ y năm đợ i sợ ng yên lành, no lợ m, hợ nh phúc.

Năm 2001, sau hai mợ i sáu năm xa quê hợ ng, tôi vợ lợ i Viợ t Nam mợ t mình, lợ n thợ nhợ t, đợ sợ p đợ t viợ c cợ i vợ cho đợ a con trai út. Khi đợ ng lợ Sài gòn, tôi nghe tin bợ n khợ ng bợ đánh sợ p tòa nhà đợ i chợ c trợ i lợ New York. Ban đợ u tôi không tin, và nghĩ rợ ng mợ y ông Vợ m hay nói đợ i, đợ t chuyợ n xợ o tuyên truyợ n, nói xợ u đợ quợ c Mợ . Nhợ ng sau đó, xem truyợ n hình, tôi sợ ng sợ t, bàng hoàng. Lòng tôi đau nhợ i, và nhợ n ra rợ ng, quê hợ ng mợ i là nợ c Mợ , cũng muôn vàn yêu mợ n, thợ m thiợ t không thua gì quê hợ ng cũ Viợ t Nam. Tợ t cợ mợ i chuyợ n bay đợ u bợ hợ y bợ , viợ c vào ra nợ c Mợ cũng tợ m ngợ ng. Tôi chợ a thợ trợ vợ lợ i Mợ đợ c, và trong lòng cũng tràn đợ y lo ngợ i, không biợ t có thợ vợ lợ i Mợ đợ c không. Hay là kợ t lợ i lợ Viợ t nam mãi, cho hợ t cuợ i đợ i. Bợ y mợ i mợ y tuợ i rợ i. Mợ t đêm mợ t ngợ , tôi ra đợ ng lợ hành lang khách sợ n. Tợ trên cao nhìn xuợ ng phợ phợ ng bên đợ i, tôi chợ t nhợ , hợ n năm mợ i năm trợ c, nợ i đây còn lau sợ y um tùm, đợ t thợ p ngợ p nợ c, hoang vu. Tợ bên trong phòng vợ ng ra tiợ ng ngâm thợ khuya qua cái radio nhợ , giợ ng khàn đợ c buợ n não nợ :

Sông kia rày đã nên đợ ng

Chợ làm nhà cợ a, chợ trợ ng ngô khoai

Đêm nghe tiợ ng lợ ch bên tai

Giợ t mình còn tợ ng tiợ ng ai gợ i đờ..”(*)

Lòng tôi chùng xuợ ng, và chợ t nghĩ hợ n nợ a thợ kợ trôi qua, vè mau nhợ mợ ng. Mợ i ngày nào đó, tôi bợ Tây bợ t đi tù, sung vào đợ i lính kèn. Bao nhiêu là đợ i thay, bao nhiêu bợ i đã biợ n

Bạn cũ năm mười năm

Tác Giả: Tràm Cà Mau

Thứ Năm, 09 Tháng 2 Năm 2012 07:46

---

thành nông dân, bao nhiêu trứng hoang đã trở thành phố thị. Nhưng thị trấn tôi và đồng nghiệp tôi, có lẽ đã sống với lòng dốt. Yên bình. Nhưng người còn sống sót như tôi, bây giờ ở đâu, làm gì. Nhưng tôi chết như độn Tò Thàn. Nhưng tha thiết. Nhưng độn món nợ ngày xưa mà chết ở đâu, lòng buồn rưng rưng. Tôi quyết định ngay, mong cho trời mau sáng, đi thuê xe đi tìm thăm Tò Thàn.

Chiếc xe thuê riêng, chết tôi chết với miền Tây, đi tìm Tò Thàn. Anh tài xế nghe tôi nói đi tìm một người bạn cũ, gặp nhau lần cuối đã hơn ba mươi năm trước, anh lắc đầu, có lẽ anh cho tôi là một ông già khủng khiếp.

Tôi chết như mang máng cái nợ mà chiếc xe tôi lái bỏ dốt mình hơn ba chục năm trước. Tôi vào làng hỏi xem ai có biết ai Tò Thàn, nay chết trên bờ biển tuổi, hỏi xưa làm lính kèn ở Bộ Tham Mưu. Mọi người đều lắc đầu, ngạc nhiên. Tôi đi lang thang quanh làng, và hy vọng, còn có người biết Tò Thàn ở đâu. Khi tôi chán nản trở lại đường cái, người trong cái chợ bán cá bên vệ đường, thì gặp một bà già. Tôi chết lần đầu tiên. Bà nhún mày một hồi, suy nghĩ lung lay. Nhưng bà la lên:

“Tôi nhớ ra rồi, từ lâu không ai gọi ông là Tò Thàn nữa. Mà ông là ai, tìm Tò Thàn có chuyện gì không?”

“Tôi là lính kèn với Tò Thàn khoảng hơn năm mươi năm trước. Bây giờ, nhớ bạn, ghé tìm thăm.”

“Trời đất! Năm mươi năm làm chi mà không thăm nhau, giờ mới trở về tìm?”

Mọi đứa trẻ con chết ra ruộng kêu Tò Thàn với, người ta nói anh đang cuốc đất thuê. Tôi nghĩ không phải là Tò Thàn bạn tôi, bờ biển biển tuổi, còn sống đâu mà đi cuốc thuê. Lũ trẻ đứa và một ông già ở trên, sống sống ở đâu, tay chân không khiêu, chết một cái xà lòn ngùn, đi chân đất. Da nhăn nheo, khô khốc, đen đúa, gầy gò, hai má hóp, miệng móm xòm, chết còn hai cái răng, một cái cửa hàm trên, một cái cửa hàm dưới, rồi là thiêu một thuổng. Không có một nét nào của Tò Thàn cũ, có lẽ tuổi ông này già hơn nhiều. Tôi nheo mắt nói:

“Tôi tìm Tò Thàn, hỏi xưa làm lính kèn ở Bộ Tham Mưu, có vẻ là chết Năm Cháo Trùng.”

Ông lão phờ phào:

“Ông là ai? Tìm tôi có việc gì không?”

“Tôi tìm Tò Thàn. Tôi là bạn cũ.”

“Ông là bạn cũ của tôi? Chết ông tìm làm gì người?”

“Ông biết Cô Năm Cháo Trùng?”

“Vết tôi, má thủng Đ, thủng R.”

Bây giờ thì tôi chết chết ông lão người trước một tôi chính là Tò Thàn, không ai khác. Tôi còn một vết sẹo vài nét hao hao của thuổng. Nhưng thủng Đ, Thủng R, hai thủng này tôi đã gặp hỏi xưa. Ngày trước, Tò Thàn mong sinh đứa con đất tên là Đ, R, Mi, Pha, Xôn, La, Xi, nhưng mọi người có Đ, R, thì bà với tất ngòi. Tò Thàn người có một chân lên ghè dài, rồi tất nhiên, cái quần xà lòn kéo nhăn nhúm lên cao, đất lò nguyên bị phơi kín ra ngoài, một khúc đen điu, nhăn nhúm, một mẩu trên một đùm bao da lùa thùa lông bực trước. Tôi mừng quá, nhớ hai vai Tò Thàn mà lắc:

“Mày không nhớ ra tao là ai hả Tò Thàn!”

“Không. Ông có m tôi v i ai khác không? Ông là ai?”

“Th thì mày không phải là T Thàn, lính kèn b T ng Tham M u h ?”

“Tôi, T Thàn lính kèn đây.”

Tôi làm b bu n bã đ i gi ng:

“Có l ông không phải là T Thàn tôi quen, mà là ng i khác trùng tên chẳng?”

“Lính kèn, b T ng Tham M u, tr c năm năm m i t . Ch có T Thàn n y thôi”

Tôi n m ch c hai vai T Thàn mà l c, và hét lên:

“Đ.M. m y không nh ra tao là ai, th t không? Hay mày gi b .”

Tôi đ a tay lên mi ng, v i dáng đ i u nh đang th i kèn và ca: “M t ngàn, ba m i v n th ng Tây, xách cái b , đi ăn mày. M đi đâu, tui b t m l i, tui không cho m v .”

Nghe tiếng ch i th và đ i u kèn Tây c a tôi, T Thàn nhào đ n ôm l y tôi mà hét lên:

“Đ. M. m y, ch có m y m i nói cái gi ng n y. Th ng chó ch t, th ng đ ch v t. Th ng Quài, m y, Quài. Mà m y sang tr ng, và tr quá, ai ng , ai mà nhìn ra.”

Đám tr con đ ng xem c i m lên khi th y hai ông già vng t c và g i nhau b ng m y tao. T Thàn c m đ ng quá, cái mi ng móm méo x o, và khóc thành ti ng hu hu, làm tôi cũng khóc theo. T Thàn ngh n ngào:

“M y còn nh đ n tao, tìm thăm. Đ đ ch v t. Lâu nay mày ch t r p n i nào?”

T Thàn nhìn tôi t đ u xu ng chân, nói nho nh :

“Tóc tai cũng còn, răng c hai hàm còn nguyên, m t mày có da có th t, áo b vào qu n, đi giày dằng hoàng. Có phải m y là Vi t ki u v thăm quê h ng không? Bây gi m y ở đâu? Làm gì?”

Tôi s T Thàn bu n, nói đ i:

“Vi t ki u cái con kh . Tao ở Sài gòn, nh có m y đ a con v t biên ra n c ngoài, và m y đ a ở nhà, buôn bán, ăn nên làm ra. Gi già r i, v h u, không làm gì n a c .”

Tôi h i thăm gia c nh, T Thàn cho bi t hai đ a con trai đ u đã ch t. Th ng Đ đi lính qu c gia, đã đ n n n c, th ng R “hy sinh” cho “cách m ng”. Cô Năm Cháo Tr ng ch t b nh. T Thàn không có ai đ n ng t a, phải đi cu c đ t thuê ki m ăn qua ngày. Tôi nhìn cái thân th x ng x u c a T Thàn, không bi t anh l y đâu ra s c mà đi làm lao đ ng chân tay. Tôi nói:

“Thôi, m y đ a tao v nhà, thay áo qu n, r i cùng qua Long Xuyên, lu bù m t b a, anh em hàn huyên ch i, b m y m i năm xa cách.”

T Thàn ng trong căn chòi nh , b n b che lá đ n s . Không bàn, không gi ng, ch có cái võng treo xéo. Trên b p có cái n i đen đ iu, méo mó. Tôi đ n i ra xem, th y còn có mi ng c m cháy. Tôi b c ăn, mà c ng quá, răng già không nhai n i. Th mà T Thàn không còn răng, ăn cách nào đây?

Khi xe vào t nh ở Long Xuyên, tôi nh anh tài x tìm cho m t quán ăn ngon. Anh đ a chúng tôi vào quán n ng Nam B . T Thàn g t đi, không ch u vào, và nói:

“Ki m chai đ và vài ba con khô cá s c là đ vui r i. Đ ng hoang phí ti n b c. Vào làm chi nh ng n i sang tr ng n y cho chúng chém. G p nhau là vui r i. Ăn u ng là ph .”

Tôi ép mãi mà T Thàn không ch u. Cu i cùng, chúng tôi ra ch , ng i trên gh th p quán l thiên, ăn nh u và nói c i vui v , t nhiên. Tôi u ng r u thay n c, vì s đau b ng. Anh tài x cùng ăn, mà tôi không cho anh nh u r u, anh t v khó ch u, vũng v ng.

Đ a T Thàn v l i t n nhà, tôi móc trong c p m t gói bao, b ng gi y báo đ a t ng. T Thàn m ra xem, và gi t mình, xô gói quà ra v phía tôi:

“Cái gì đây? Ti n đâu mà nhi u th n y? Tôi không l y đâu. Đ ng bày đ t.”

“Có bao nhiêu đâu. Ngày x a, tao n m y ch a tr đ c, bây gi tr l i c v n l n l i. Tao tính r i, m y nh n đi cho tao vui, b công tao l n l i đi tìm.”

“Không. N n n cái kh gì. Ăn thua đá gà, chuy n tào lao th i tr d i. Tao đã b o mày quên đi t lâu. Bày đ t. L y ti n làm chi? Không có ch c t, b n tr m c p nó l y đi, u ng l m. Tao không l y đâu.”

Th y b T Thàn c ng quy t quá, tôi xu ng gi ng, gi v nói :

“M y mà không nh n, tao có ch t nh m m t cũng không yên tâm. Ch a tr h t n , thì sau n y ph i đ u thai làm trâu cày cho m y. Kh l m. Th ng tao, m y c c m đi. Đ mua g o. Đ khi đau y u có chút thu c thang. N u không có n i c t, thì đem gi bà con. ”

Đôi m t già c a T Thàn ch p ch p, và nói gi ng run run nh s p khóc:

“Đ.M, tao già đ n th n y, mà mày cũng còn đ nh g t tao nh h i x a n a sao? Th ng chó ch t. Cái tình b n c a m y, còn quý g p trăm ngàn l n gói ti n n y. Tao s làm mâm c m cúng bà T Cháo Tr ng, nói cho bà bi t cái tình b n c a mày. Đ i su i vàng, ch c bà c m đ ng l m.”

(*) Th Tr n T X ng.